

Saemieh Saepmesne är ett dokumentationsprojekt som skall synliggöra den sydsamiska historien och samernas användning av landskapet. I dokumentationsarbetet är den sydsamiska befolkningen de som sitter inne med kunskap och deras engagemang och delaktighet är mycket central. Vi vill på olika sätt samarbeta.

Ann- Charlotte Sjaggo, har en blandad tjänst inom projektet Saemieh Saepmesne med arbetsuppgifter som informatör, anordnande av samiskt samtidsdokumentationsseminarium, samt arkiv, intervjuer och ortnamnsarbete.

I fråga om intervjuer så har projektet anordnat en kurs i intervjuteknik, som 20 st. deltog i under våren. Tanken med det var att människor som redan har en relation och som pratar samma språk ska intervju sina grannar och släktingar och på det sättet dokumentera historien.

Intervjuer, bearbetat arkivmaterial och ortnamnsuppteckningar som vi får fram, skall läggas in i projektets databas och kunna användas i framtiden som sakunderlag i olika sammanhang.

18 intervjuer med äldre samer i Idre, Ruvhten, Mittådalen och Juovnevaerie sameby samt ett par intervjuer med bofasta i Västerbotten är hitintills gjorda, inom ramen för projektet. Temat för intervjuerna är hur man utnyttjat och rört sig i landskapet, ortnamn och lämningar. Intervjuerna görs på svenska med samiska inslag ex. när det gäller ortnamn och deras betydelsebakgrund. Det vore önskvärt att intervjuer gjordes på samiska också, något som vi söker en lösning på.

En del av syftet med intervjuerna är att fånga upp fler samiska ortnamn medan det ännu finns genuint samisktalande folk i bygderna som naturligt använder de samiska namnen på platser. Det är viktigt att vi använder de samiska namnen på platser istället för de senare tillkomna svenska namnen. Det är ett sätt att bekräfta samerna i området och ett sätt att synliggöra den sydsamiska historien. Varje ortnamn är en pusselbit till områdets historia och berättar ofta om näringsgrund och vad som hänt i området. Oftast beskriver namnen landskapet och på det sättet gör de samiska ortnamnen landskapet mer levande.

Arbetet med ortnamn består i att uppteckna ortnamn som inte finns med på dagens kartor eller att få andra ortnamn på en plats än vad som anges på kartan. Det kan också handla om förvanskade ortnamn, blandning av svenska och samiska på ett svårtolkat sätt där informanten kan ha värdefulla upplysningar att ge. Uttal, betydelsebakgrund är viktigt att få fram. Betydelsebakgrunden ger oss en historia och ger också vägledning i stavningen av ortnamnet. Uppgifterna sammanställs i ortnamnsförteckningar. Avsikten är att gå igenom alla fjällkartorna på svensk sida i sydsamiskt område och att lämna uppteckningar på ortnamn vidare till ortnamnsarkiv och till lantmäteriet.

Samiska ortnamn i området Helags- Funäsdalen- Rogen fjällkartan Z8

Några exempel på hur ortnamn antingen beskriver landskapet eller ger oss historisk information och på det sättet synliggör och bekräftar samisk markanvändning och samisk historia:

*Utifrån Åarjelsaemien- daaroen baakoegærja- Sydsamisk- norsk ordbok, Knut Bergsland och Laila Mattsson Magga

** ortnamn skrivet inom en klammer betyder att det skrivits utifrån hur informanten uttalar det

Beteckning på nuv. karta alt. äldre karta inom parantes	Belägenhet, koordinater	Uppgift från informant**	Betydelse-bakgrund*	Anmärkning
	Fjälltoppen 1096, väster om Fiskbäcksvålen	[Gåhtietjahke] (I. Dorra, A. Willenfelt, E. Rensberg)	Gåhtie= kåta Tjahke=fjäll	Kåtaplatser och en grav finns norr om toppen (I. Dorra)
Gaske Miesjehken- tjahke	Topp 1066 på Flatruet, mellan Noerhte M. och Öörjel M.		Gaaske= mellan Miesehke=vaja med kalv, tjahke=fjäll	Trivselland för ren?
	Selet väster om Måskerenjaevrie	[Gaske suvvune] (I. Dorra)	Gaaske=mellan Sovvene=sel	
Gierege/ Öfttjärn	Liten sjö i västra Muggdalen		Gierege=källa, vatten som kommer i dagen, även trädtopp	Öft?
Gierhetsebaektie/ Mittåhammaren	Fjällbrant norr om Mittån, vistet Mittåhammaren ligger söder om	Mittåhammaren avser fjället och benämns [Sutmetje] (I. Dorra), [Såjmetje] (N- E. Andersson)	Gierhetse=ackja Baektie=klippa, brant	Här lämnade man pulkorna på våren på flyttning västerut (N- E. Andersson)
Måskerenjohke/ Mysklan	Bäck som rinner från Myskelsjön (Måskerenjaevrie)		Måskoes= litet inflöde eller plats där vattnet ändrar riktning, in och utlopp kan vara åt samma håll	bäcken rinner österut men ändrar tvärt riktning och rinner norrut från Väster Vattnan, fångstgropsystem
Urgtjärn	Liten sjö som avvattnas österut, en ås skiljer den från sjön närmast väster om; Myskelsjön	Åargajaevrie (I. Dorra)	Åarke=ås Jaevrie=sjö	Sjön ligger i området benämnt Åarga, myrrikt och bärrikt område med kåtaplatser bl.a. (A. Willenfelt)
Ösjövålen	Fjällbrant väster om V. Ösjösjön	[Giellentjahke] (L. Fjällgren)	Tjahke=fjälltopp	